

מסורת הש"ס

(א) שבת פ: מ"ק ט:
 (ב) שבת פ: מ"ק ט:
 (ג) שבת פ: מ"ק ט:
 (ד) שבת פ: מ"ק ט:
 (ה) שבת פ: מ"ק ט:
 (ו) שבת פ: מ"ק ט:
 (ז) שבת פ: מ"ק ט:
 (ח) שבת פ: מ"ק ט:
 (ט) שבת פ: מ"ק ט:
 (י) שבת פ: מ"ק ט:
 (יא) שבת פ: מ"ק ט:
 (יב) שבת פ: מ"ק ט:
 (יג) שבת פ: מ"ק ט:
 (יד) שבת פ: מ"ק ט:
 (טו) שבת פ: מ"ק ט:
 (טז) שבת פ: מ"ק ט:
 (יז) שבת פ: מ"ק ט:
 (יח) שבת פ: מ"ק ט:
 (יט) שבת פ: מ"ק ט:
 (כ) שבת פ: מ"ק ט:
 (כא) שבת פ: מ"ק ט:
 (כב) שבת פ: מ"ק ט:
 (כג) שבת פ: מ"ק ט:
 (כד) שבת פ: מ"ק ט:
 (כה) שבת פ: מ"ק ט:
 (כו) שבת פ: מ"ק ט:
 (כז) שבת פ: מ"ק ט:
 (כח) שבת פ: מ"ק ט:
 (כט) שבת פ: מ"ק ט:
 (ל) שבת פ: מ"ק ט:

תורה אור השלם

1. וּבְהִיגֵעַ תָּרַגְמָרָה
וַתִּצְרֶה לְבָאֹר אֶל הַמְּזֻלָּה
וְאֶשְׁרֹשְׁרֹשׁ מִן הַיּוֹת לֵב
בֵּרַת הַנְּשִׁים שְׂנִים עֶשֶׂר
חֹדֶשׁ בֶּן יִצְחָק מֵלָאָה
מִמֶּנָּה
וּמִיִּזְרָהּ שְׂנִים עֶשֶׂר
שָׁמֹן הַמָּוֶר וַיִּשְׁשֶׂה
בְּשִׂמְיוֹ
וּבְתַמְרוֹי הַנְּשִׁים:
אֲחֵת בֶּן יִצְחָק
2. כָּל מַחְמֶתֶת לָאֵם
תֵּאבְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיתָם
תֵּאבְלוּ מוֹת:
שְׁמוֹת כִּי
3. אֲחֵת אֶרֶץ הָרָאשׁוֹן
וְחִבְרוֹתָיו יוֹרָם מִמְּתִיבִים
כָּל אֶבֶל חֲמֵן בִּקְרֶהָ
וְנִפְשׁ אֶלֶם מִיִּשְׂרָאֵל
מִיּוֹם הָרָאשׁוֹן עַד יוֹם
הַשְּׁבִיעִי: שְׁמוֹת יִט
4. שְׁבַע יִט אֶשׂר אֵל
יִצְחָק בְּתִיבִים בֶּן כָּל
אֶבֶל מַחְמֶתֶת בִּקְרֶהָ
נִפְשׁ הַחַיָּה מִמֶּנָּה
יִשְׂרָאֵל בְּנֵי וְכֹאדָן
הָרָאשׁוֹן:
שְׁמוֹת יִט
5. דְּבַר אֶל בֶּן יִשְׂרָאֵל
אֵשׁ אֵל אֶשׁ בֶּן יִשְׁשׁוֹ
כָּל חֲסֵאת הָאָדָם
לְמוֹעַל מַעַל בֶּן יִצְחָק
וְנִפְשׁ הַחַיָּה:
מְבַרֵּךְ ה' ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' שהגיעו לפירקן
ולא הגיעו בנות כ"ל
ותיבת לשנים נמחק ונ"ב
ע"י פ' המוציא יין דף פ'
ע"ב: (ב) שם דבר אחר
מנין ת"ל כל אורכל
מחממת:

מוסף רש"י

שהגיעו לפרקן ורלו
 הבריו לשנים. שביטלו
 שם שערות ולא
 כלל שם הראיות לך
 ומתפטרם דבר (שבת)
 שזין ציט ג' (שבת)
 שם ויום אחד שערין
 שער ויום שבת. לכן
 שער (ד"ק ט. ט.) שופט
 מוחות (שבת ג. ט.) שער
 כסד ומתחת אתם (ד"ק)
 אורח המלכות (ד"ק)
 שערך להציל לפי שזם
 הגיש לפרקן דבר שזם
 שופט כסד (שבת ו. ט.)
 טבחה. שזין ששם
 (שבת ג. ט.) אנשיקין
 דמן נמחות (פס. ט.) אין
 מציאין שפינקין (שבת)
 שזם. שלא הדין שלש

זלא נישלה שליש (מו"ק שם).
(מו"ק שם). שמשיר את הז
הוסיף: ומצהיל). לכל עונשי
אבל

ליחייב, דהא כתיב מחמץ
מחמת ד"א. אי הכי אימא כ
קראי, בלאו דחמץ כתיב כל

[illegible]

אֶשְׁקַלְלֵיכֶם: א' שִׁיבָה בְּקֵץ בָּרֶן. שִׁדְעָה מִמֶּה
הָיָה עוֹשִׂין אֹתוֹ שִׁיבָה נֹהֵר בָּרֶן כְּשִׁיבֵאוֹ
וְלֹא כֹתֵם יָדַע שֶׁשׁ חֲלָזִי יוֹשֵׁ שֶׁס׳ חֲמֵץ
אֵלֶּם פֶּסַח הוּא: מִסְכִּילָתָא. שׁוֹס לִפְתָן
לִפְתֵּם זֶה אֵת הַפֶּת: כִּיֹּן דְּשִׁמְעָה. שְׁקִרְאוֹ
שִׁמְרוּ כֹתֵם: פִּירָשׁ. שְׁבָקִי יָדַע יָדַע
שֶׁשׁ שֶׁס׳ חֲלָזִי: מֵאֵל מֵאֵל. דְּמַתִּינִי דְלִית
לִי לִי חֲמֵץ דְּגֵן גִּמְרוּ שִׁנְתַּעֲרַב בְּמִין
אֲחֵר וְאִינוּ עֵינִין שִׁנְיָמוֹ אִי נִמִּי חֲמֵץ
נִקְשָׁה רַע וְאִתִּיחָה בְּעִינָה מִזְחָרִין עַל
אֲכִילָתוֹ בְּלֹא דְקִמְנִי מִתְנִימִין כֹּתֵם
הַבְּבִילִי וְשִׁכַר הַמֶּלֶךְ חֲמֵץ דְּגֵן גִּמְרוּ אֵלֶּם
שִׁנְתַּעֲרַב דְּבָרָא אֲחֵר וְתַכְסִּיטִי נָשִׁים
בְּעִינָה הוּא אֵלֶּם נִקְשָׁה הוּא דְלִינוּ
רְחֵאוֹ לֹאכִילָה וְקִמְנִי מִזְחָרָה דְּעִבְרָא
בְּעִלְיָהֶן בְּלֹא: שִׁיאוֹר. שֶׁלֹּא נִתְחַמֵּץ כָּל
צֹרֵכֵנו. שִׁיאוֹר פְּלִיגִי בְּמַתְנִי (י) ר"מ קָרִי
שִׁיאוֹר אֵת שֶׁהַכְּסִיפּוֹ פִּינוּ וְחֵזֶה תַּחֲלַת
הַיְחִימוֹנוֹ וְלִי יְהוּדָה הוּא שִׁיאוֹר שֶׁהַתַּחֲלִיל
לִישְׁקָד כְּבֵר סִדְקִין דָּקִין כְּקָרְנֵי חֲגָבִים
לְאֵחָד לְכָאֵן וְאֲחָד לְכָאֵן אֵלֶּם שֶׁהַכְּסִיפּוֹ
פִּינוּ לִרְבִּי יְהוּדָה מִנְּהָ הוּא וְלִרְמִי
קָרְנֵי חֲגָבִים חֲמֵץ גִּמְרוּ. וְהֵכָּא
הֵכִי קֹאמֶר שִׁיאוֹר יִשְׁרָף דֹּאסְרוֹ בְּהִנְהָה
שִׁיאוֹר דִּרְמִי הַכְּסִיפּוֹ פִּינוּ יִשְׁרָף לִרְמִי
וְשִׁיאוֹר דְּרִבִּי יְהוּדָה יִשְׁרָף לִרְבִּי יְהוּדָה
וְהַכְּסִיפּוֹ דְקִמְנִי וְתוֹמֵנו לִפְנֵי כְּלָבוֹ אֲלִיבָא
דְּרִבִּי יְהוּדָה קֹאמֶר לִיָּה וְשִׁיאוֹר דִּרְמִי
קֹאִי וְהַאֲכֹלוּ בְּחִרְצֵים אֲתָמֵן לִרְמִי
כְּכֹלְמוֹר לִרְמִי הַאֲכֹלוּ לִשְׁאוֹר זֶה שְׂרָבִי
וְהַאֲכֹלוּ מִתִּיר בְּחִנְהָה סוֹפֵה אֵת
הַאֲחִירָעִים. אֲלֵמָה שִׁמְעִינִן לִיָּה לִרְמִי
דְּלִית לִיָּה חֲדָא מִהֵנִי תִרְמִי דְּמַתִּי
דְּקֹאמֶר נִקְשָׁה בְּעִינִי בְּלֹא כְּגוֹן שִׁיאוֹר
דְּנִקְשָׁה הוּא דְלִינוּ רְחֵאוֹ לֹאכִילָה
וְהַאֲכִיל וְהַחֲמִיץ קִנְתָּ וְלֹא גִמְרָ וְלִהְיֵמִין
עֵשִׂיטוֹת אֲחֵרוֹת כְּשִׁאוֹר נִמִּי לֹא חֲזִי
וְקֹאמֶר בְּלֹא וְכ"ש חֲמֵץ גִּמְרוּ ע"י
תַּעֲרֹבְתָא דְקִסְפָּר רַב יְהוּדָה ע"י
תַּעֲרֹבְתָא חֲמִיר מִנִּקְשָׁה בְּעִין וְהֵכָּא לֹא
דְּנִקְשָׁה נִפְקָא לִיָּה מִכָּל מַחֲמַצָּה לֹא
תִּתְּכֵלוּ כָּל בְּרִיָּא הוּא כְּדִלְקֵמִן: וְעַל
עֵינֵינוּ בְּלֹא. מִכָּל מַחֲמַצָּה כְּדִלְקֵמִן:
מ"ט לֹא אִמֶּר כִּדְרֵי יְהוּדָה. דְּמוֹקִי
מִתְנִימִין כְּרִימ: רַב נַחֲמָן ס"ל נִקְשָׁה
בְּעִינָה שְׁמוֹר גִּמְרוּ ע"י
תַּעֲרֹבְתָא: פִּינוּ כֹּוֹתִים דְּרִבִּי יְהוּדָה.
דְּלִמָּר חֲמֵץ גִּמְרוּ בְּתַעֲרֹבְתָא חֲמוֹר:
לְעֵינֵין כְּרַת לֹא כְּחִיב כָּל מַחֲמַצָּה אֵלֶּם
כָּל אוֹכֵל חֲמֵץ וְלִקְטֵן מִפְּרָשׁ לִיָּה:
כֹּוֹתֵם וְשִׁכַר וְחֹמוֹץ וְחִיתוֹס כֹּוֹן חֲמֵץ
וְגִמְרוּ תַּעֲרֹב כְּבֵן כֹּוֹתֵם אִיכָא פֶת
וְצוֹהֵק תַּלְמָא אִיכָא שְׁעָרִי וְכִילְהוּ בְּנֵי
אֲכִילָה וְשִׁתִּיָּה יִנְיָה אֵלֶּם וְזִמְן וְעִמְמִין
וְקוֹלֵן דְּנוֹקְשָׁה הוּא וְצַעֲרִיָּה וְהֵכָּא

מחמת דבר אחר: אי בני. האי דגבי לאו נמי אימא לאוהור

הפסס נמי. גבי כרת הא כמיב כל אוכל מחמתא וכרתה: **לכל עושין.**

ולמה סבין אורת. הייט עמי המור (שבת שס) או: אכל הי קר המדר דקאמר טופלין כ' יעד. לפי שאור נוסק וס' נז' כח (מחלות שס). ומעריך את השאר. מלביש (מגילה יג' ובבב' שבתרתי. וזכר, אכל עשה כל היו עושין הלכין עשה משאון ברחא משיט פטירות, מעשה נז' שאור המור בין שלם הא המור מציט (ביבמות ט'ד).

כרתה. ודחינן ההוא מחמצת דכרת מיביע ליה להכין, אין לי חמץ שנחייב עליו (כרת) אלא חמץ מחמצת דלאו נמי להכי הוא דאתא, ושנינן טעמא דר' אליעזר דדריש מכל מדכתיב כל מחמצת מחמצת לא תאכלו, כתב כל מחמצת לרבות כל המחמצינ ואפילו ע"י תערובת לא תאכלו לא שנאמר כי כל אוכל מחמצת ונכרתה, מדכתיב כי כל אוכל מחמצת ונכרתה, לרבות כל מחמצת

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

שלישי פסחים **מג.**

למה מנו חכמים את אלו. תימה לרשב"א הא אינטריך למנותם
לשמועין שהן בלאו ולא בכרת ותריך ר"י דלא הוה ליה
לשמועין אלא מרי מייניה^א חד לנוקשה בעיניה וחד ע"י תערוכות
ועוד הקשה דת"ק שמנאס ליה ליה האי כללא דהא איכא תכשיטי

נשים שהן מין דגן ואין עובר בפסח
אלא רבי אליעזר הוא דקאמר לה:
מאי תנא חמין גמור ע"י תעריבות
וניקשה בעיניה בלאו. משמע
בשמעתין דאי לאו דאיתרבי חמץ
נוקשה למלקות אפילו איסור לא היה
בו ויתמה לר"י דפס"ק דחולין (תד נג.)
צ"ע רבי יצחק הרי ע"ה למען תודה מהו
החמץ או מן המצה והביא שיאור מהו
שיאור דמאן אי דר"מ לר"מ מדלקי
עליה חמץ הוא והשתא מנא ליה דהוי
חמץ לענין תודה דילמא שאני חמץ
בפסח דרבייה קרא למלקות ^א (גרירא)
ואור"י דהתם נמי ^א איכא שום קרא
דמרבין מיניה חמץ נוקשה והא דתניא
בפרק כל המנחות בלאות מזה (מנחות
דף נג.) מן מחממין בתפוחים דהוי
חמץ נוקשה ^א דמשמע התם הסייג
למחילה אבל דיעבד כשר:

ואֵילָן נוקשה בעיניה לא קתני.
וה"ל וימלא דמשום הכי לא
חשיב ליה משום דכ"ש הוא כדאמר רב
נחמן וי"ל דאי כ"ש הוא הוה ליה למיתני
לאשמועינן לית ביה כרת:
ונותניו לפני כלבן דר"מ לרבי
יהודה. מדאורייתא אפי'
בזכילה שרי כדאמרנין בפ"ק דחולין
(דף כג:) ^ו דלמא מעלימא היא אלא
מדרבנן אסור:

ההוא ב"ל לאתווי נשרים. תימה
לר"י הא תרי כי כל כתיבי
גבי כרת כי כל אוכל חמץ ונכרתה וכי
כל אוכל מחמץ ונרצין עירובו
לכרת ואפילו לרצין דלא דרשי כל כי
כל דרשי ואוויי דפשיטא ליה לגמרא
דאמא לשון דלא:

ללא וכל שכן נוקשה
לא אמר כרב יהודה אמר לך דילמא עד כאן לא קאמר
בעיניה אבל חמץ דגן גמור על ידי תערובת לא ורב
נחמן אמר לך עד כאן לא קאמר ר"א התם אלא חמץ
אבל נוקשה בעיניה לא אמר תניא כוותיה דרב יהודה
לרבות כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום
ברת"ל³ כי כל אוכל חמץ ונכרתה על חמץ דגן גמור
בלאו מאן שמעת ליה דאמר על עירובו בלאו היא
קאמר ש"מ נוקשה לר"א לית ליה ור"א עירובו בלאו
מצת לא תאכלו אי הכי ברת נמי לחייב דהא כתיב⁴ כי
הוא מיבעי ליה⁵ לכדתניא⁶ (מחמצת) אין לי אלא
ד"א מניין ת"ל כל⁷ מחמצת ונכרתה אי הכי דלאו
לא טעמא דר"א מכל התם נמי הכתיב כל הוא מיבעי
ם גשים מדרב יהודה אמר רב נפקא⁸ דאמר רב
א דבי ר' ישמעאל אמר קרא⁹ איש או אשה כי יעשו
הה כתוב¹⁰ איש לאשה לכל עונשין שבתורה איצטריך
סלקא

ה' היה ר"א בנוקשה בעיניה דפטור: ור"א עירובו בלאו מנא יב: הבוא. מחמלת דגבי כרת לאו לעירובו אתא אלא לנתחמץ למתחמץ מחמת דבר אתא ואזהרה דמעורבת מנא ליה: ואן שהגשים חייבות על כל לא תעשה שבמורה שהרי עושין מלקות: מלות

כוחות הבבלי ושכר המדי וחומץ האדמוי. יכול יהא ענוש כרת ת"ל כ' כי אולם מחמץ תבאר
 ותרע לעיר עירובו בלאו. מאן דשטתיה ליה בחרייה על עירובו בלאו ר' אליעזר, ואילו ר' דפי
 ורמא על בעצמן ופגול על פסחיה וקולן ויומם שיעוריה, שא"מ לדתי ליה כי אליעזר קרי
 ודמתי ר"מ הוא. ואפילו הכי דרשין טעמא דר' אליעזר עירובו בלאו מנא ליה, ופשטין
 למכחז מחמץ לא תכלול, וכתב כל מחמץ לא תכלול. ואפילו ע"י תעורבות בלאו. אמר
 שבתמחז מאילוי, ותמחז ע"י אכלו כגון ע"י שאור וכו' במין, ת"ל כי לא תכלול מחמץ
 לא תכלול ואפילו עירובו. א"ר הכי כרת מצי המכחז ביה, כל ההוא כל כרבות השמים שיתקב
 יהיה בלאו. ואפילו ע"י תעורבות אכלו לא תכלול מין [ואורחין] על זמנין דכתב ליה
 ואוכל בלאו ופליגי. ואורחין ע"י שיתקב ע"י חיתוב באליתא מצה ואסורות באליתא חזק בפסה.

עין משפט
גר מצוה

ד א מ"א פ"א מהלכות
חמץ הלכה ו סמג לאוין
עט:

לעזי רע"י

אישקלייר"א. יבהיק (את
העור).

מוסף תוספות

- א. כותח הבבלי ועמילן
של טבחים. מוס' שאנץ.
ב. אבל לענין תודה לא
איתרבי וחמוץ גמור בעיני.
מוס' הר"ש. ג. דלמא.
ד. ומה בכך הא
אמרינן דאיתרבי חמוץ
נוקשה לענין חמוץ
שבתודה ושתי הלחם. שס.

רבינו חננאל

תבנית אמר ר' ירושע וכן
מאחר שהיטעו כל שיהיה
בן ששן דגן הולך על עובר
למה מנו חכמים
אלא כותה הבבלי
ושכר המדור המאריך
ההוא בכלל י'
בן ששן דגן והרי זה עובר
בפסחה. אלא כיו שיהיה
בבבלי קטן ובשומטוקין, כי
הוא דאמר להו חלו ליה
הוא למלכלי ביה פרתא.
וכן דקאמר הכה הוי
סחטתא ויהי להו ביה
בשרא, כיון דשמעו כותחא
פירש, ויהי דאית ביה
נשיביתא דחולתא. והרי חלו
מאחרת ואין בהן משום
בתא. אמרין מאן האי
כח דאית להו חמן דגן
גמור על ידי תערובת,
בן קותחא בעיניה וכוונא
העמילין על טבחיהן וזומן
על צבען וקמול ר'
סופרים בלאו. אמר ר'
יהודה אמר ר' ירמיה ואר,
היה שאר שיש ר' רוח,

ואוקימנא שיאור דקרי
 לה י"ר משיאור, והוא
 הכספת פנים, משיאור,
 וכן שיאור דקרי ליה ד'
 משיאור, והוא, ושיאור
 חבבני, משיאור, ושיאור
 "מאי דקרי הכספת
 פנים כנן נוקשא עלפסא
 דאמור ר' יהודה
 נתנו לפני כלבו, כלומר
 מותר בהנאו, ר' זמאי
 משה האוכלי בארבעים.
 מהא שפסוקי ביה ד'
 דאמר דאמר נוקשא עלפסא
 בלאו, פירוש נוקשא שאינו
 חמץ גמור וכל שכן חמץ
 על פי העירובות ביה ד' נחמן
 אמר, מתני' ר' אליעזר
 דהא, דאמר על פסל
 דמור ענוש כרת על חמץ
 עירובו בלאו, דברי ר'
 אליעזר, וחכמים אומרין
 על עירובו בלאו כלום.
 שפסוקי ליה ל' אליעזר
 דאמר חמץ דגן אמור
 על פי העירובות בלאו,
 וכשי' נוקשא בעיניה, דר',
 אמר ק"ך ר' יהודה ר'
 אליעזר לא אמר בלאו,
 על פי העירובות שהוא בלאו,
 אבל נוקשא בעיניה לא.
 נתיב ר' יהודה, כל
 שמוצא לא תאכלו, לרבות

ה' על חמץ דגן גמור ענוש
טנא דאינון נוקשה בעיניה
ה' בעיניה בלאו ואיתוקמא
מדוקיא דקרא מדהיה ליה
מר אי הכי אפילו כרת נמי
ברתה, לרבות את שנתחמץ
חמץ. ודייקינן דוקיא דהני
ל בני אדם שהם באוכלים